

LitLab Leesclub

- Leesclub 14: Klimaatverandering
- *Het tegenovergestelde van een mens* van Lieke Marsman

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Het tegenovergestelde van een mens* van Lieke Marsman. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

'Er loopt een jongen het café binnen met een kitscherig wolvenshirt aan. Hij kijkt rond en loopt dan snel naar de tafel rechts achterin waar een meisje heel alleen achter een glas witte wijn zit, ze kijkt opgelucht als ze hem ziet.

Het shirt doet me denken aan de grote groep wolven die leeft in het uitgestorven gebied rondom Tsjernobyl: ze zijn met meer dan ze zouden zijn als hun bos geen postnucleair rampgebied was. Niet omdat de radioactiviteit voor hen niet schadelijk is, maar omdat het blijkbaar nog altijd beter is te leven in een gebied waar je wolvenbaby's de kans lopen met ernstige misvormingen ter wereld te komen, dan te leven in een gebied waar mensen wonen.' (p. 39)

Het tegenovergestelde van een mens is het prozadebuut van Lieke Marsman. Eerder publiceerde ze verschillende dichtbundels zoals *Wat ik mijzelf graag voorhoud* (2010) en *De eerste letter* (2014). Haar achtergrond als dichteres zie je terug in de vorm van deze eerste roman, een mengvorm van poëzie en korte essays. Het verhaal gaat over Ida, net afgestudeerd in de klimaatwetenschappen, en Ida's obsessie met de manieren waarop de mens de natuur beheerst maar ook vernietigt: van atoombom tot klimaatverandering. Tegelijkertijd gaat het boek over de onmacht en eenzaamheid van Ida als mens. Hoe zou de aarde eruitzien zonder mensen, zonder mij?

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Het tegenovergestelde van een mens*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Het tegenovergestelde van een mens* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Wat was de oorzaak van de vloedgolf bij Monte Toc in 1963?

1. Een aardbeving voor de kust
2. Een stuk van de berg viel in het stuwmeer
3. De stuwdam brak door

LitLab

Quizvraag 2

Wie is Naomi Klein?

1. Een personage uit *Het tegenovergestelde van een mens*
2. Een Duitse filosoof
3. Een Amerikaanse klimaatactivist

LitLab

Quizvraag 3

Wat houdt de stage van Ida precies in?

LitLab

Quizvraag 4

Wat is het beroep van Robin?

1. Ze is klimaatwetenschapper
2. Ze doet onderzoek naar een Italiaanse schrijver
3. Ze geeft Italiaanse les

LitLab

Quizvraag 5

Hoe heet Robins therapeut?

LitLab

Antwoorden

1. Antwoord 2. Een stuk van de berg viel in het stuwmeer.
2. Antwoord 3. Een Amerikaanse klimaatactivist
3. Ze loopt stage bij een onderzoeksinstituut in Italië.
4. Antwoord 2. Ze doet onderzoek naar een Italiaanse schrijver.
5. Sandra

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Zijn er andere verhalen (boeken, films, series etc.) die je tijdens het lezen associeerde met dit verhaal?

Feest der herkenning? 2/8

Deze roman lijkt soms een collage van flarden van gesprekken, citaten, gedichten, korte essays etc. Wat vind je van die vorm?

Feest der herkenning? 3/8

Wat vond je van de poëzie in deze roman? Lees bijvoorbeeld het gedicht 'Ik haat de storm, ik houd van de storm' op pagina 82.

Feest der herkenning? 4/8

Op welke manier speelt klimaatverandering in jouw eigen leven een rol? Maak je je zorgen over dit thema?

Feest der herkenning? 5/8

Wat is volgens jou de grootste bedreiging voor een gezond klimaat (watergebrek, CO₂-uitstoot, plasticvervuiling etc.)? Kwam die bedreiging ook ter sprake in de roman?

Feest der herkenning? 6/8

Verhalen helpen ons om de positie van de mens in tijden van klimaatverandering opnieuw te bepalen. Heeft *Het tegenovergestelde van een mens* jou gevormd in je denken over klimaatverandering? Waarom wel of niet?

Feest der herkenning? 7/8

Op pagina 132-133 bekritiseert een personage zogenaamde 'geo-engineering', technologische oplossingen voor klimaatverandering. Waarom? En ben je het met hem eens?

Feest der herkenning? 8/8

Op pagina 110 leest Ida het boek *The World Without Us*. Denk na over dit scenario van een wereld zonder mensen na het antropoceen: wat zijn volgens jou de belangrijkste sporen die de mens zou achterlaten op aarde?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Lees het citaat uit de inleiding hierboven. Welk beeld schetst deze roman van de invloed van de mens op de natuur?

Stof tot nadenken? 2/8

Op pagina 30 staat een verwijzing naar de titel van de roman. Hoe verklaar je de titel?

Stof tot nadenken? 3/8

Aan het einde van het verhaal maakt Robin de relatie met Ida uit. Wat gebeurt er daarna? Wat hebben die twee gebeurtenissen met elkaar te maken volgens jou?

Stof tot nadenken? 4/8

In discussies over klimaatverandering hoor je soms de term 'antropoceen': pakweg de laatste twee eeuwen, waarin de mensheid voor het eerst meer impact heeft op de aarde dan alle natuurlijke oorzaken bij elkaar. Zie je deze gedachte terug in het verhaal, en zo ja, hoe?

Stof tot nadenken? 5/8

Op pagina 63 staat een citaat van Naomi Klein. Lees het citaat voor: 'Onze economie is in oorlog met vrijwel al het leven op aarde (...)'. Zijn jullie het met Klein eens?

Stof tot nadenken? 6/8

Klimaatverandering laat zien dat de mens de natuur niet altijd meer kan controleren, dus niet het belangrijkste en allesbepalende wezen is in het heelal. Dat leidt tot een identiteitscrisis. Op welke manier speelt die crisis ook in deze roman?

Stof tot nadenken? 7/8

Sinds de Koude Oorlog is de atoombom het ultieme symbool voor het feit dat de mens de macht heeft om de natuur te vernietigen. Heeft die bom voor jou nog steeds die betekenis? Met andere woorden, wat vormt volgens jou de grootste bedreiging voor de mensheid: klimaatverandering, 'de bom', of iets anders?

Stof tot nadenken? 8/8

Op pagina 51-57 staat het essay 'Uit de kust', over homoseksualiteit en identiteit. Wat zegt de ik-figuur daarin precies volgens jou? Hoe raakt dit essay aan de rest van de roman?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8